

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

**НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Одеса – 2022

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою
Державного закладу
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
Протокол № 9 від 25 лютого 2022 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» Олексій Анатолійович Листопад

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського
національного університету імені І.І. Мечникова Ірина Петрівна Анненкова

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник
наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет
Ушинського, 2022. 190 с.

© Кафедра педагогіки
Університету Ушинського, 2022
© ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради, 2022

використання проєктної технології для розвитку нестандартного логічного мислення й оволодіння живою діалектикою педагогічної думки.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів складної та багатогранної проблеми. Воно відкриває перспективу для більш глибокого вивчення умов, особливостей технології проведення проєктів для покращення якості підготовки майбутніх учителів.

Література

1. Вольфовська Т. Становлення інтерактивних умінь як психологічна проблема інтеграції особистості в суспільне життя. *Педагогіка і психологія*. 2002. № 4. С.67– 69.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Академічне видавництво, 2004. 352 с.
3. Іванішена С. Форми та методи інтерактивного навчання. *Початкова школа*. 2006. № 3. С. 9–11.
4. Кічук Н.В. Формування творчої особистості вчителя. Київ : Либідь, 1991. 120 с.
5. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: монографія. Київ : Поліграфкнига, 1996. 120 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ЦИКЛУ У ЗВО.

О.П.Ноздрова,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Постановка проблеми. Пандемія 2019 року стала цивілізаційним викликом для всього людства, що відобразилося на освітній галузі. У більшості країн світу навчальні заклади різного типу змушені були перейти на дистанційне навчання.

Частина ЗВО, які ще до карантинних обмежень мали певні напрацювання в цій галузі, змогли відносно швидко перебудуватися відповідно до нових вимог

часу, проте практичні аспекти цього переходу виявили багато нових проблем, які до цього часу залишалися поза увагою дослідників.

Аналіз досліджень. Розглянемо теоретичні аспекти проблеми. Вперше поняття «дистанційне навчання» було сформульовано такими вченими, як М. Томпсон,

М. Мур, А. Кларк, Д. Кіган. Заслужує уваги дослідження В. Прибилової, яка розглядає історичний аспект розвитку поняття, виокремлює принципи, проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України[3].

Часто «дистанційне навчання» означає таку організацію навчального процесу, за якої викладач розробляє навчальну програму, яка переважно ґрунтується на самостійному вивченні предмету. Проте сучасні вимоги до організації ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, на нашу думку, не відповідають цим вимогам. Технічні можливості сьогодення можуть забезпечити якісну взаємодію суб'єктів інтернет-взаємодії, якими виступають викладачі та студенти.

Н.Акімова зазначає, що «...дистанційне навчання може бути послідовним, паралельним або самостійним фрагментом у загальній системі навчання. У першому випадку зміст навчання частково поділяється між очною і дистанційною формами, які послідовно застосовуються в єдиній лінійній системі організації освітнього процесу. В умовах паралельного використання дистанційне навчання не несе самостійного навантаження у процесі засвоєння нового знання, формування мотиваційно-поведінкової та особистісної сфер студента, а виконує ілюстративні, тренінгові і контролюючі функції. У третьому варіанті дистанційне навчання може бути застосоване для повного вивчення окремого предмета освітньої програми або всього курсу» [2].

Однією з практичних проблем дистанційної освіти є створення методів та технологій навчання, які відповідають вимогам про електронні освітні ресурси. 29.05.2019 року було затверджено «Положення про електронні освітні ресурси», яке визначає поняття електронних освітніх ресурсів (далі - ЕОР), їх основні види, вимоги до них, порядок розроблення та впровадження. «Під ЕОР розуміють засоби навчання на цифрових носіях будь-якого типу або розміщені в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і застосовуються в освітньому процесі» [5].

Вказаний документ доповнений «Положенням про електронний підручник» та «Положенням про дистанційне навчання». Документ зазначає, що метою створення ЕОР є забезпечення модернізації освітнього процесу, змістове наповнення освітнього простору, надання рівного доступу учасникам освітнього

процесу незалежно від місця їх проживання та форми навчання відповідно до якісних навчальних і методичних матеріалів, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій» [4].

До ЕОР належать: 1) електронні навчальні видання, електронні довідкові видання, електронні практичні видання; 2) за наявності друкованої версії ЕОР – електронні версії (копії, аналоги) друкованих видань; самостійні електронні видання або матеріали, що не мають друкованих аналогів; 3) організаційно-допоміжні ЕОР, які можуть входити до складу основних ЕОР або публікуватися самостійно: аудіовізуальний твір; електронний довідник; електронний словник; електронні методичні рекомендації; електронні тести; електронні дидактичні демонстраційні матеріали тощо[5].

Положення також містить загальні вимоги до ЕОР, як от: функціональність; безпечність; надійність функціонування; зручність використання для користувача; крос-платформність, тобто легка адаптація до будь-якої інтернет платформи; відповідність засадам реалізації принципів державної політики цифрового розвитку; відповідність законодавству України щодо захисту авторських прав; відповідність міжнародним стандартам (Experience API тощо) [4].

Метою статті є аналіз загальних положень щодо особливостей та труднощів практичного впровадження дистанційного навчання, емпіричне вивчення переваг, недоліків та оцінки студентами рівня організації дистанційного навчання під час викладання предметів педагогічного циклу у ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Аналіз літератури показує, що більшість наукових статей з даної тематики носить теоретичний характер і не дають відповіді на запитання: як зробити процес дистанційного навчання ефективним, змістовним, таким, щоб не поступатися, або перевищувати якість очної форми навчання.

Після першого серйозного переходу системи української освіти на дистанційну форму навчання навесні 2019 року науковці проводять порівняльний аналіз цього процесу в різних країнах та окремих університетах, зосереджують свою увагу на основних перевагах на недоліках дистанційного навчання, виокремлюють інноваційні технології вивчення окремих предметів в процесі підготовки студентів у ЗВО[5].

Аналіз наукової літератури з даної тематики дозволяє нам узагальнити та виокремити позитивні та негативні аспекти дистанційного навчання. Науковці С.Вихор та О. Радченко висвітлили результати свого дослідження у таблиці 1 [3].

Таблиця 1

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Формує новий глобальний освітній простір	Технічні ускладнення
Можливість звертання до багатьох джерел навчальної інформації	Обмеженість доступу до друкованих джерел
Можливість працювати в зручному місці та темпі	Недостатній рівень знань та умінь роботи з інтернет- платформами
Додатковий час на самоосвіту	Не регламентований робочий час
Індивідуальний підхід викладача до студента	Відсутність безпосереднього контакту між викладачем та студентом
Гнучкість та адаптивність курсів	Необхідність перманентного навчання новітнім технологіям
Широта охоплення аудиторії	Обмеженість контенту інтернет- платформ безкоштовними послугами
Поєднання навчання з професійною діяльністю	Проблема аутентифікації та ідентифікації користувача
Зниження витрат на навчання	Значна енергозатратність зусиль та часу
Рівні можливості одержання освіти	Негативний вплив на здоров'я
Використання в освітньому процесі новітніх технологій	Відсутність навичок наукової організації праці при тривалій роботі з комп'ютером

На нашу думку, однією із причин негативного впливу дистанційного навчання на особистість є психологічні проблеми, які стали наслідком масштабних суспільних змін. У першу чергу - зміна цінностей: на перший план виходять цінність людського життя та здоров'я, поступово змінюється ставлення до матеріальних цінностей як домінуючих.

По-друге, масштабність проблеми, невизначеність результатів та тривалість боротьби з пандемією, її суперечливе висвітлення у ЗМІ.

По-третє, необхідність швидкої адаптації у змінених умовах життя вимагають нових умінь та швидкої психологічної перебудови. На тлі перелічених загальних проблем зростає психологічне навантаження на кожного

учасника процесу дистанційного навчання, пов'язане із своєрідним впливом інтернет-ресурсів.

Суб'єкт-суб'єктне спілкування між викладачем та студентами, а також між слухачами у інтерактивному освітньому середовищі є обов'язковим, незалежно від форми проведення заняття. Забезпечення емоційної взаємодії та психологічного комфорту учасників дистанційного освітнього процесу залежить від викладачів, яким так необхідно швидко перебудуватися, звикнути до електронного освітнього середовища, тому збільшується навантаження на них, зростає енергозатратність та кількість часу на навчання[3].

Дистанційне навчання ставить до педагогів нові вимоги: володіти достатнім рівнем знань роботи з комп'ютерними технологіями та різноманітними платформами, уміти їх обирати, зважаючи на особливості предмету викладання, технічні можливості; координувати, планувати і розробляти спеціальні завдання і рекомендації у онлайн-курсах; підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій. Тривалий час, який викладач проводить перед комп'ютером, сидячий спосіб життя, додаткові навантаження на зір, відсутність чітко регламентованого робочого дня, складність поєднувати наукову та навчальну діяльність негативно впливають на психологічне, фізичне та емоційне здоров'я викладачів.

На сьогодні розроблена недостатня кількість електронних підручників, значна частина друкованої наукової літератури не має електронних версій; змістове наповнення освітнього простору звузилося в переважній більшості до інтернет-ресурсів та запропонованих на платформах матеріалів; частина електронних ресурсів можуть бути безкоштовними лише для невеликого об'єму функцій або учасників.

Відокремленість студента від викладача в просторі, іноді у часі, акцент на самостійну роботу, необхідність значних додаткових зусиль для створення ЕОР згідно нових технологій навчання створюють нове розуміння дистанційного навчання. Вказані вище труднощі та особливості дистанційного навчання значною мірою стосувалися викладацького складу та створення спеціального ЕОР для ефективного навчання.

Метою нашого дослідження було емпіричне вивчення переваг, недоліків та ставлення студентів до дистанційного навчання під час викладання предметів педагогічного циклу у ЗВО. Зміст освіти педагогічних ЗВО включає специфічні предмети, які вимагають формування практичних навичок в особливих умовах взаємодії.

Педагогічні дисципліни вимагають творчого підходу до викладання, уміння переконати за допомогою інтерактивних вправ та ролевих ігор, уміння критично аналізувати та робити висновки на основі теоретичного та емпіричного матеріалу.

Основною діючою платформою у багатьох вузах була та залишається система Moodle, Teams. Тривалий час вона виступала як послідовний або паралельний фрагмент дистанційного навчання, тобто працювала як доповнення до курсу, використовувалася для контролю знань, додаткових завдань, для ознайомлення студентів з новинками літератури тощо.

З переходом на виключно дистанційну освіту Moodle, Teams стали самостійною складовою частиною в загальній системі навчання.

Однією з найважливіших проблем дистанційного навчання виступає оцінка якості процесу. У більшості випадків вона визначається рівнем формування ключових компетентностей, засвоєння умінь та навичок. Матеріал викладач може подавати у вигляді онлайн-лекцій за допомогою платформ Moodle, Zoom, Google Meet, BigBlueButton.

Значно допомагають Google сервіси: Google документи, Google презентації, Google таблиці, Google анкети, Google клас. Часто викладачі за наявності технічних ускладнень (потоки більше 100 студентів) користуються відеозаписами, створеними на youtube. Для глибшого усвідомлення матеріалу, закріплення та перевірки знань, зворотнього зв'язку використовується Mentimeter, для проведення інтерактивних вправ – інтерактивна дошка. При поділі студентів на групи зручно використовувати платформу Wordwall.

Нас у дослідженні цікавила думка студентів щодо впровадження дистанційного навчання у ЗВО під час вивчення педагогічних дисциплін. Ми проаналізували досвід використання інтернет-платформ в процесі викладання в ТНПУ ім. В. Гнатюка упродовж першого семестру 2020/2021 н.р. в умовах дистанційного навчання. В анонімному опитуванні на основі Google forms там взяли участь 110 студентів бакалаврату та магістратури, які вивчали предмети педагогічного циклу[2].

Ми використовували авторські опитувальники колег ТНПУ ім. В. Гнатюка і апробували у ПНПУ імені К.Д.Ушинського під час вивчення педагогічних дисциплін.

Серед відповідей на запитання анкети можна зауважити, що майже п'ята частина опитаних студентів відчуває труднощі при роботі в системі Moodle, Teams. Це свідчить про те, що, незважаючи на загальноприйняту думку, що

молодь краще, ніж старше покоління, володіє інтернет-платформами не підтверджується.

У відкритих запитаннях студенти наголошують на перевантаженості системи, що свідчить про обмежені технічні можливості платформи Moodle, Teams.

Основним плюсом дистанційного навчання студенти вважають те, що вони можуть займатися в зручний для себе час (61,8%) та зручному місці (80%), мають додатковий час на самоосвіту (44,5%). Частина студентів, як переваги, вказує на можливість поєднання навчання з роботою, можливість працювати без маски, наявність додаткового часу на сім'ю та сон, економію часу на дорогу до навчального закладу.

Більшість висловлених студентами пропозицій щодо покращення викладання педагогічних дисциплін у дистанційному режимі стосувалася технічних можливостей: безкоштовний інтернет; надати викладачам мікрофони та краще обладнання; усунути технічні проблеми платформ Moodle, Teams; записувати пари для перегляду в інший час, якщо виникли проблеми з інтернетом, чи з інших причин; покращення матеріальної бази; більше спілкування в Zoom, не зручно кожних 40 хв переходити в Zoom.

Висновки. Отже, невеликий практичний досвід онлайн викладання педагогічних дисциплін дозволив зробити такі висновки. Особливостями практичного впровадження дистанційного навчання ми вважаємо: опору на системи Teams, Moodle та Zoom; необхідність умовного поділу курсів згідно зі змістом та особливостями викладання предмету та відповідних можливостей інтернет-платформ; недостатню практичну підготовку викладацького складу для одночасної ефективної роботи на базі декількох інтернет-платформ.

Студенти, усвідомлюючи переваги на недоліки дистанційного навчання, віддають йому перевагу. Загальна позиція студентів, незважаючи на позитивне ставлення, характеризується невизначеністю та розгубленістю.

Література

1. Акімова Н. Становлення психології інтернету в Україні і світі. Ніжин: Ранок, 2019. С. 23–31.

2. Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти: зб. наук. праць матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 червня 2020 р.), м. Київ, Національний авіаційний університет/ Наук. ред. Н.П. Муранова. Київ : НАУ, 2020. 154 с.

3.Заріцька С.І., Литвиненко Н.І., Савченко М.І., Сліпченко О.Ю. Методичні аспекти впроваджене навчання в закладах загальної середньої освіти: методичний посібник. Київ, 2019. 88 с.

4.Теорія і методика професійної освіти : навч. посіб. / За ред. З.Н. Курлянд. Київ : Знання, 2012.С.244–266.

5.Федорченко С.В. Психологічні особливості взаємодії учасників дистанційного навчання в освітньому процесі ЗВО. *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти: зб. наук. праць матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 червня 2020 р.)* Київ. Національний авіац. універ-тет, 2020. С.45–46.

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: СТАНДАРТИ НУШ.

О.М. Бондаренко,

вчитель англійської мови,

ЗЗСО І-ІІІ ст. Нерубайський НВК «школа-гімназія»

Нерубайської сільської ради

Біляївського району Одеської області

Постановка проблеми. Іншомовна підготовка учнів в загальноосвітніх навчально-виховних закладах залишається досить актуальною проблемою, яка потребує особливої уваги на даному етапі реалізації НУШ в школі. Формування соціокультурної компетенції як складової частини іншомовної компетентності школярів починається з початкової ланки шкільної освіти.

Аналіз досліджень. Компоненти соціокультурного змісту іншомовної підготовки школярів взаємопов'язують мову і культуру, що передбачає знання реалій, прийнятих для носіїв мови, та соціального контексту - це знання конкретних соціальних умов спілкування, прийнятих у країні, мова якої вивчається. Соціокультурна компетентність поняття не нове і досліджувалась такими науковцями, як Л. В. Айзікова, П. В. Сисоєв, О. О. Коломінова, Л. П. Маслак та іншими[3].

Науковці(П.В.Сисоєв, О.О.Колмінова, Л.П.Маслак) по-різному визначають поняття соціокультурного компоненту іншомовної підготовки особистості: